

Tilsyn med den kommunale tjenesten økonomisk stønad i 2010

Innlegg på Nordisk tilsynskonferanse
26. Mai 2011

Cathinka By
seniorrådgiver
Avdeling for planlagt tilsyn

Hva skal jeg si noe om?

- NAV-reformen i Norge
- Økonomisk sosialhjelp – lov og tilhørende IK-forskrift
- Tilsynsansvaret
- Hva kan det føres tilsyn med? (knyttet til økonomisk stønad)
- Gjennomføring av landsomfattende tilsyn
- Systemrevisjon - metode
- Resultat i 2010: Hva gikk galt?
- Hvorfor gikk det galt?
- Våre anbefalinger til kommunene
- Problemstillinger til diskusjon

NAV-reformen i Norge – noen hovedtrekk

- N A V – hva er det?
- Bakgrunnen for reformen
- Etableringsperioden
- Fysisk løsning på NAV-kontorene
- Organisatorisk hybrid
- Styring og ansvar
- Oppgaveforvaltning

Økonomisk sosialhjelp – det siste sikkerhetsnettet

- Loven før - og etter NAV
- Internkontrollbestemmelsen

Tilsynsansvaret

- Fylkesmannens (dobbel-) rolle: støtte og kontroll
- Statens helsetilsyns tilsynsrolle

Hva kan det føres tilsyn med når det gjelder tjenesten økonomisk stønad?

- Internkontroll:
Betyr her: **Plikt** til systematiske (styrings-) tiltak som skal sikre at virksomhetens aktiviteter planlegges, organiseres, utføres og vedlikeholdes i samsvar med krav fastsatt i eller i medhold av lov om sosiale tjenester i arbeids- og velferdsforvaltningen. Kommunen må kunne gjøre rede for hvordan plikten oppfylles.
- Hele kap. 4 i loven med tilhørende forskrift og rundskriv (tolkningsskriv):
 - Opplysning, råd og veiledning
 - Stønad til livsopphold og i særlige (spesielle) tilfeller
 - Bruk av vilkår (betingelser)
 - Stønadsform (direkte bidrag, rekvisisjon, garanti eller lån)

Landsomfattende tilsyn – hva er det, og hvordan blir tilsynet gjennomført?

- Systemrevisjon (tilsyn med styringssystemet)
- Alle Fylkesmannsembeter (i Norge 19) forpliktes gjennom årlig embetsoppdrag fra Statens helsetilsyn til å gjennomføre et bestemt antall tilsyn på området. Området er valgt ut fra risikovurdering
- Statens helsetilsyn kan utarbeide en veileder (nøyaktig beskrivelse av hva det skal føres tilsyn med) til FM
- FM utfører tilsynet i kommunen
- FM skriver rapport til kommunen (kopi til SH) og følger opp at kommunen retter opp evt. lovbrudd
- Alle FM-rapporter oppsummeres i rapport etter at tilsynet er ”ferdig”

Landsomtattende tilsyn med økonomisk stønad i 2010 viser lovbrudd i 45 av 50 kommuner – hva går ofte galt?

- Det tas ikke nok hensyn til taushetsplikt ved henvendelser om økonomisk sosialhjelp
- Sakene er ikke tilstrekkelig kartlagt, og det mangler dokumentasjon av viktig informasjon og opplysninger (over 30%)
- Det gjøres for lite arbeid med individuelle vurderinger (over 50%)
- Samarbeid med brukeren er ikke godt nok (mange kontor)

- og hvorfor går det galt? Hva er det kommunen ikke gjør?

- Kommunene "glemmer" at de har ansvaret?
- Kommunene har ikke sikret opplæring og tilstrekkelig kompetanse for den enkelte oppgave eller organisering som sikrer brukerne rett hjelp (50%)
- Kommunene har ikke tilstrekkelige rutiner og prosedyrer for saksbehandlingen (over 50%)
- Kommunene har ikke analysert risiko for hvor det kan gå galt og benytter ikke erfaringer til læring og forbedring
- Kommunene har manglende oversikt over hvem som har ansvar og myndighet i NAV-kontoret
- Kommunen har for dårlig system for rapportering og kontroll og "teller penger" mer enn å se på kvalitet

Hva er vår anbefaling til kommunene?

- Styring – styring -- STYRING!
- Fokus på Internkontroll (forskrifter og konkrete områder)
- Risikoanalyser med tilhørende aktiviteter
- Sikre systematisk opplæring og kompetanseheving
- Dialog mellom kommuneledelse og Nav må handle om faglig kvalitet – ikke bare penger!

Problemstillinger

- Når tilsynet i 2010 viser lovbrudd neste alle steder, hvordan tror vi kommunen best skal lære hva de må gjøre for å bli bedre?
- Hvordan bør/kan vi føre tilsyn med økonomisk stønad i framtiden?

